

Kurdi Fehér János

A VILLANYFŰRÉSZTELEP

Amit én észlelek, kedves Barátom, az még csak mindig áldatlan megszakadása a korábbiak, amelyben a magam módján annál mélyebben osztoztam, mivel számomra a legnyíltabb jövőbe ment át. Minél tovább tart ez a zűrzavaros félbeszakítás, annál inkább abban látom a feladatomat, hogy a legtisztább zavartalanságban és kimeríthetetlen emlékezésben folytassam azt, ami volt.

ADDIG IS ELMESÉLEM ÖNÖKNEK AZT, AMI VAN, AZT, AMIÉRT ÚGYMOND IDEJÖTTEM...

(Rainer Maria Rilke levele Anton Kippenbergnek, 1918)

...és egyéb lehetőségek

XY kisasszony nyilatkozata:

„én nem hasonlítok az ikertestvéremre”

(Erdély Miklós)

1.

Főképpen azt vádolom, aki viselkedésében saját akaratával került szembe. Én, kinek tegnap leszakadt a könyvespolca, éppen az, amelyik a német, francia és angol szótárakat és nyelvtanokat tartotta, s éppen akkor, mikor érezhetően magam alá zuhant az életem, nem tudom a világot nem szimbólikusan értelmezni.

A szimbólum állandóan gondolkodásra késztet, a világ megértésére, életünk történetként való felfogására. Létemben

számtalan összefüggést kellett megértenem, például azt, hogy bármennyire is szeretném a szubjektumtól független valóságot, nos, az tényleg létezik. Senki ne tekintse paradoxnak e gondolatot, legalább is ne inkább annak, mint önmagát, a ketrecébe kényszerített sárga kis skorpiót, azt a mutáns alvajárót.

2.

Világunk duplikátumok és álommásolatok sorozatából áll. Ismétlődés nélkül nincs művészet, s a minket úgy szorongató lét sem. Ki ne lett volna úgy a semmittevő hetek posványát megtapasztalva, hogy a legszívesebben csak aludt volna. Az alvás pedig szállította az álmokat, a félelem lehetséges kiútjait.

Ma, amikor elhatároztam, hogy önmagam teljességét önmagam teljességeként fogom kezelni, mint ahogy Önöket, Hölgyeim és Uraim, hölgyeknek és uraknak fogom tekinteni, engedjék meg, hogy bemutassam egyik változatomat, Hermészt, kit Walter F. Otto 1929-ben megjelent *Die Götter Griechenlands* című könyvében teljes létnek nevez. Hermésznek valóban Hermésznek kell lennie, ezért figyelmen kívül hagyva első valóságunk világát, egyéb lehetőségekkel fogok élni.

Tehát Önök most Hermészt hallgathatják, kiben a hellénség egy egész világot látott, s az egész világot az ő alakjával jelképezte. S engedjék meg, hogy ezt a képet röviden megidézzem, s így a figyelmet még jobban önmagamra irányítsam

—

Ekkor a kérők lelkét a Külléne-hegyi Hermész szólította elő; a kezében fogta a pálcát, szép színarany botját, mellyel megigézi halandók közt, akinek csak akarja, szemét vagy szünteti álmát. Ezzel irányított, mire ők surrogva követték. Mint mikor isteni barlang mély zugolyán denevérek röpdösnek

surrogva, s a szikláról, a csoportból egy leesik, mire ott fönt mind összébb tapadóznak, így mentek surrogva azok, s Hermész, a segítő, míg ők összefogódtak, a nyirkos utat mutogatta. Okeános sodránál, Leukasz szirtje tövében mentek el ők, meg a nap kapuján át, és hol az álmok népe tanyázik: az aszphodelosz-réthez hamar értek, mert ott laknak a lelkek, az emberek árnyai együtt.

3.

Miután kiderült, hogy a mindent megelőző hőskorban is élhettem volna, nos elmesélek két álmot, két ellentétes pólust. Két olyan ember álmát, kik lehetséges viselkedésükben saját lehetséges akarataikkal kerültek szembe. Az álom közösségi műfaj, jobban az, mintsem mi azt előre is gondolhatnánk, ezért lehet, hogy csak ismert tények újabb megidézője leszek.

Az első álom főszereplője akár a Külléné-hegyi Hermész is lehetne, ki „kezében fogta a pálcát, szép színarany botját”, de nem ő, hanem egy Babig, egy Rudolf Carnap által is leírható lény, minek, mint általában a metafizikai kijelentéseknek nincs értelme. Hogy ezzel én mennyire értek egyet, arra még a későbbiekben visszatérek. Ezt a Babigot még visszacsalogatom a hermeneutikai horizontra. Mindkét álmot első szám első személyben mesélem el, választva a legjobb stratégiát e két lehetséges világ igazolására –

egy felhőn ültem, hihetetlen távolságban a Földtől, sem sztratoszféra, sem semmilyen hülyeség nem befolyásolt, csak ültem és néztem alá egy meghatározott irányba, hol az eddig általam megjárta városok mindegyikét ötvöző egyetlen város falai álltak; piszkos falak, tetők cikcakja, egy házban kinyitottak egy ablakot és kócos nő ásít és nyújtozkodik, a redőnyök mögött alszanak, a harmadik emeleten iskolás fiú könnyököl, kávésbögréjét markolássza, felhajtott galérral száll ki egy férfi a taxiból, pénzt kotor elő és tetők, kémények, falak szurtos, széltépett, esőverte rengetege

és én e soha nem tapasztalt szabadság birtokosa és szerelmese kezembe veszem merev falloszomat, s szórom, ó szórom a magot. néha hatalmas sugárban ömlik alá, megkönnyebbülést nem érzek, csak jön feltartóztathatatlanul, mintha a világot én, itt, ebben a lehetetlen helyzetben

és másik énemet hátrahagyva, mi hóval borította be az egész várost, alászálok, én angyal, láthatatlanul itt vagyok köztek, lábamat beborítja az égből szállingózó hó, egy kisfiú hólabdát gurít, s az egyre nő, az útjába kerülő pelyheket mind felszedi, élénk fű látszik alatta, egy fenyőfa mögül kihajoló lány alakja, fejét oldalra billenti, haja, a szénfekete, s ő beleharap a hógolyóba, a buszok halkán úsznak tova, a telefon befagyott, senki nem hívható

Lehet, eljön még az idő, mikor Babigok hullanak az égből, s akkor minden önmagát erősítve válik eggyé, de addig is –

a fák hullákkal voltak telítettek, alattuk sámlí, s legalább három testet himbált minden ágon a szél, a város falai felfedték titkukat, mögöttük semmi sem volt, s az ablakokban árnyak álltak, készen a levetés pillanatára, s akkor a házak között járkálva megriadtam a tetemektől, s egy hatalmas pincébe léptem, hol ártatlan, néma borjakat láttam, hatalmas barna szemükkel érzelmesen tekintettek rám, de nem látás volt ez, pusztán a néma állapot felfokozása, hogy még nagyobb zajnak hallatszódjék a terem tulsó oldalán kinyíló ajtó nyikorgása, hol természetes férfi ereszkedett alá, s az állatok mind csak engem figyeltek, s ő

hatalmas késsel a kezében a legártatlanabb borjú nyakát hátrafeszítette, s az éles penge feltépte, felhasította a gyöngyhúst, s ömlött a vér, mindenütt vér volt csak, a felhasított szövetek vérpatakokká rendeződtek, s a férfi, a mocskos pengét magasra emelve saját nyakába döfte, hogy ő meri, ő ezt megteheti, s őt is elborította a vér, kint az utcákon halkán puffantak a testek, s csak járőrök csizmája nyikordult egyetlen kavicsokon

A világon minden avégből létezik, hogy dolog, tárgy, álom, történet, könyv váljék belőle, Ding, mondja Rilke, mely állat és fa és király és gyermek, s bármilyen értéktelen volt is, előkészítette kapcsolatainkat a világgal, történésbe és emberek közé vezette Önöket, s még ennél is több volt, a létén, végleges eltörésén vagy rejtélyes eltűnésén éltek át minden emberi élményt. Nem mintha valamennyi egyformán valóságos volna. Az egyik azt foglalja magába, amit mint szükségszerűt elfogadtak, pedig még nem volt szükségszerű; a többi azt, amit lehetségesnek képzeltek, és egy perccel később már nem volt lehetséges.

4.

Az ember nemcsak az életbe, de az álomba is belefárad. Különösen akkor, ha mindez a valóságban nincs így: Nem azt mondom, amit beszélek, s nem azt teszem, amiért én úgymond idejöttem. Wim Wenders erről álmodott a *Der Himmel über Berlin* című filmjében. Ebben az álomban a Babighoz is visszatérek, melyet Carnap a „semmi semmit nem vonz magához, hanem lényege szerint eltaszít” Heidegger mondatból alkotott. Ez a Babig, könnyen elutasítható, de belátható az is, hogy fogalmaink és cselekvéseink nagyrésze is hasonlóképpen denotálhatatlan. Én egész életemet tettem fel, hogy a Babig szó denotátumát megkeressem. Így lehetek pl. Hermész is, ki oly sok világot járat be olvasóival, s annyi világ porát viseli isteni saruján.

Wenders álma az angyalokról szól, azokról a teremtetett lelkes lényekről, kik Isten közvetlen csodálatában töltik el halhatatlan létüket, s kik Hermész módjára üzenetet hoznak nekünk. *Hogyha kiáltanék ki hallana engem az angyalok rendjéből? és ha netán a szívére vonna hirtelen egyik: én belepusztulnék az erősebb lét közelébe. Ki az hát ki kellene nekünk?*

Egy nap angyalok jelennek meg Berlin utcáin, az autószalokban, a metrón, a lakásokban, könyvtárakban, – minde-

nütt. Hallgatják az embereket, vigasztalni és segíteni próbálnak. Az egyik egy artistalány szerelmén keresztül elveszíti angyságát, ájultan fekszik a „*Berlineket*” kívülről és belülről szorongató burok tövében, az égből aláhulló lovagi páncélzat, homlokát érintő ütésére ébred. A kívülről szorongató valóság most belültre került.

Egy arc, mely ha elhagyja eddigi bábformáját semmivé foszlik, Babigga, vagy minden változatban önmaga pályáját rója, Babigként. Hol a határ az álom és az ébrenlét, köztem és a rajtam kívül lévő dolgok között?, ha ezt meggondoljuk érthetővé válik a két férfiú, a költő, a félisten, a filozófus és a rendező riadalma. *S mennyi idő telt el, s mióta?*

5

Térjünk vissza Rilkéhez, a kályhához, honnan ez az írás elindult. Ő az összegző, kinek csak rá kellett találnia a mondataira, melyeket azért kerestem, mert egy barátom megkért, hogy jöjjenek el ide –

Manapság nem a hangyák borsóztatják idegeinket, hanem a hatalmas villanyfűrészek. Ez állapot szerint, mintha egyszerűségünk és duplikátum voltunk örökre szétszakadt volna, vagy legalábbis egymásnak zajos ellentéte lenne.

Másként: Amikor a kedvest illető vonzalmak épp annyira csitultak, hogy remélhettem, egy darabig osztatlan figyelemmel lehetek önmagamé, ott szemközt, a park kijáratánál egy kis építmény támadott, melyet aféle színnek véltem, s nem is törődtem vele tovább. Közben azonban egy kis villanyfűrészház lett belőle, és most már 10 napja sziszereg zümmög fáradhatatlanul: dolgozik. Csendem oda. Látom, hogy amit terveztem nem pótolható az utolsó előtti pillanatban, ahogy a rossz lelkiismerettel elodáztatott házifeladatok. A tevékenység ideje lejárt. Most a fűrész beszél.

6.

Itt vagyunk. Mint duplikátumok és álommásolatok oly
egyek, hogy nem is feltételezhető róluk a közös eredet.

Bármennyire szeretnénk is, Hölgyeim és Uraim, ez nem a
Berg am Irchel kastély parkja, hanem egy villanyfűrészház,
de sokkal inkább egy villanyfűrésztelep.

FÉL EGY

Ami itt van, az szorít, levisz és hallgattat.
Egy figyelő helyzete az egymásba nyíló utcák
egyesén.

Egyenletes a szemét is, mely körbevesz, ezek
egy evolúciós birodalom pusztuló végei; kegyetlen
járőrök és katalizátoraik.

Megtelnek magányosokkal az utak, így fél egyre kész
a tömeg, s a felkínálkozó szájából szeméttel
terít egy sarkot a szél.